

ekende meer
f zochten met
gen is reeds
Door finan-
kerken heeft
aan de stu-
ft. De onder-
dikant Heil-
den Hei-
er onder ons
aken met de
a deel ik hen
ilmann is:

Kuys, Utrecht
or Pinksteren
ie te Amers-
23-27 April
van Corne-
van Utrecht,
eerst of hij
holicisme ten
genomen. Nu
briek Kerk-
immer lezen,
na, of liever,
e Oostenrijk,
a groep Ka-
rden den Paus
villen erken-
st niet meer
eisme, door
rden erkend
woordigheid
p van Haar-
len Oud-Ka-
te zijn ge-
leer, hebben
gen van de
ooten en is
ken aan de
erwonderen,
ijn eenheids-
tot de Oud-
is dit mijn
Kerk toch
ne, dan de
kelijk kleine
nd, Duitsch-
niet niet aan
n ontgaan?
KEIZER.

ten stap in

Kerk, die, in
van goeden
in alle die-
tend begin-
kerkelijk

niver, d.w.z.
in pijn, als
en grondslag
n eens ge-
t begin en
ettigen weg

dan zullen
ekander op
ur, eenheid
en.

recht aan
van Fenic

oor, dat de
Jesu Christi
en dorpen
gen komen.
t vage van
ren te rop-
ant, zoodat
eenig nader
id als be-
inhoud

den grond-
van kerke-
te Amster-
der Am-
A. Kuyp-

unwezigen
end, waar-
ergetee-
presen-
aardoor-
emning
ENIGHEID
gemeen-
t OMDAT
eenkom-

— Zooals U ziet, U ook, merk ik. We zijn vroeg, geloof ik.

— Ja, nog geen mensch aanwezig. Zal wel komen. Begint 8 uur.

— Wie opent er, dominee?

— Ze zeggen: de rector magnificus van de Hoogeschool. Natuurlijk streng volgens ambt, echt wat je noemt qualitate qua. Geen sprake van persoonlijk bevoorrecht om richting of zoo. Nee, alleen officieel.

— Zoo, de rector. Nou, volmaakt vrede mee. Gek, hè, dominee, dat je met z'n allen zoo genoeglijk kunt samenwerken, als 't over zoo iets loopt. Je denkt er niet aan, dat je, als je zoo maar „DE duitse intellectuelen“ steunt en helpt, om weer op de been te komen, dat je dan, nou ja, la'we eerlijk praten, dat je dan eigenlijk ook meteen je vijand op de been helpt. Nieuwaar, zal U toch ook wel es gedacht hebben, dominee. U bent immers van, nu ja, van de kleine protestante kerk, laat ik maar zeggen: van de Kuypkerk, dan begrijpt U me wel. Hebt U daar zoo nooit es over nagedacht? Niet, dat ik 't er om laten wil, lijkt er niet op, heb direct ja gezegd, toen ze me vroegen voor het comité tot hulpverlening. ... maar soms, een heel enkel keerje, denk je d'r es eventjes aan, dat die intellectuelen straks van je eigen geld weer opstaan en verder gaan met het bestrijden van je geloof en van je eigen wetenschap. ... O nee, niet dat ik me zou willen onttrekken, maar...

— Nee, pastoor, ik kan niet zeggen, dat ik d'r erg vaak aan denk, dat de zaken eigenlijk zoo staan. ... Want, gelijk hebt U eigenlijk wel. Over 't algemeen is EE duitse wetenschap tegen U en net zoo erg tegen ons, tegen de Kuypkerk, om 't maar eventjes mee te zeggen voor 't gemak. Dat zal wel komen van...

— Van het verschil tusschen wetenschap en poli-
liek, wou U zeggen?

— Och ja, pastoor, dat ook wel. De wetenschapsli-
ten elkaar begaan, ook al weten ze van elkaar, dat ze
mekaar bevochten. Maar ik weet heel wat menschen,
die voor de Russen niets wouen geven indertijd, omdat
ze bang waren, hun vijanden brood te geven en op
de been te helpen. ... dat wou U zeker zeggen...

— Zeker, zeker. Precies.

— Kan zijn, dat U gelijk hebt, pastoor. ... hoewel,
ik heb pas nog in de Tweede Kamer meneer Troelstra
zien praten, persoonlijk dan, met minister Colijn. ...
Ik kon natuurlijk niet verstaan, wat ie zei, 't was
tegen het eind, toen ze allemaal wegholden, net as
schoolkinderjes. Maar 't was toch niet leelijk, geloof
ik. 't Leek zelfs wel vriendelijk, temminste aan het
gezicht van minister Colijn te oordeelen.

— Ja, u w man, hè, dominee. Misschien hebt U
gedacht: hij kan niet kwaad worden. ... jullie, Kuyp-
menschen, hebben iemand ook zoo heel erg lief. Als je
een keer van hem houdt...

— Nee, pastoor, heusch, minister Colijn keek hoe-
maal niet zuur, toen Troelstra tegen hem prantte. Toen
dacht ik zoo bij me zelf: zoo, leelijke Troelstra, kun
jij nog onder vier oogen netjes praten tegen den man,
die van jou en van je krant niets anders dan ge-
meenigheden slikken moet? Ik wou maar zeggen, dat
ik nou niet in de eerste plaats aan het verschil tus-
schen politiek en wetenschap dacht, toen we 't er over
hadden, dat alle gezindheden graag meewerken aan
zoo'n doel als vandaag: van die duitse intellectuelen
in nood. Nee ik dacht meer aan iets anders.

— Dat is?

— Nou, als U zoo aanhoudt, aan het verschil tus-
schen U en ons. We praten nou vandaag toch vriend-
schappelijk, niet?

— Zeker, zeker, dominee. Maar ... wat be-
doelt U eigenlijk?

— Kijk, U met z'n allen in de Roomsche Kerk,
U hebt den naam van streng vasthoudend te wezen,
zoo heelemaal op Uw stuk staan, zoo...

— Neem me niet kwalijk, dominee, maar van jullie
Kuypkerk zeggen ze 't net zoo erg.

— Weet ik wel, pastoor. Maar, zie je, nu bent U
zoo in het dagelijksche leven nog al wat conciliant. ...
U kijkt af en toe es naar het tooneel...

— Wis en drie, dominee. ... gisteravond nog naar
toe geweest...

— En U bent niet bang om zoo maar op straat
voor een café te zitten...

— U dan wel, dominee?

— En U bent nog al modern in Uw opvattingen,
temminste, als U niet dienst doet, nu, ja, ik bedoel
niet modernistisch, maar modern, U begrijpt wel...

— Ja, ja, laatst de Reformatie gelezen.

— Komt die bij U op de leeszaal?

— Nee, dat nou niet, hoewel, enfin, 't was trouwens
ook in de bladen overgenomen, van jullie Prof. Hepp.

— Ja, pastoor. Nou wou ik maar zeggen, dat ik U
allemaal niet rangschik onder de modernistische Room-
schen, maar wel onder de moderne Roomschen.

— Nee, modernistisch zijn we gelukkig niet. ... nog
niet veel last van, dominee, net zoo min als in jullie
Kuypkerk.

— Dus, U verwacht niet veel van het antwoord op
die prijsvraag?

— Prijsvraag?? Prijsvraag? Waar heb je 't nou weer
over, dominee?

— Ja, gister gelezen in „Stemmen voor Waarheid en
Vrede“. Prijsvraag is het over den tegenwoordigen stand
van het modernisme...

— Modernistische, dominee.

— Van het modernisme, staat er. U heb gelijk, erg
goed bij zijn die prijsvraagheeren niet. Maar nog es
weer: de tegenwoordige stand van het modernisme in
de Roomsche Katholieke kerk en zijn vooruitzichten...

— Ha, ha, ha. Domineetje, domineetje. Wie hebben
dat gepraktiseerd? Stel je voor, de vooruitzichten van
het modernisme in de Katholieke kerk, nee maar, domi-
nee, dominee...

— Staat er toch zoo, pastoor. Prijsvraag van het
Haagsch genootschap tot verdediging van den christe-
lijken godsdienst. U weet, ruikt een beetje ouwerwetsch,
net as de letters van Stemmen voor Waarheid en
Vrede, een lettertype, dat je ook nergens meer zien
kan dan daar... Inzendingen aan den Secretaris des
Genootschaps Prof. Dr T. Cannegieter, zoo staat het er.
Wat een kerkstijl hè: deS genootschaps; zoo zeggen
jullie 't niet meer, hè, pastoor. En dan hebben ze 't ook
al maar door over getypeerde stukken ... van in-
zenders...

— Hè?

— Getypeerde stukken. Als ik 't goed begrijp, is
dat zoo veel, als wat een ander noemt „getypte“ stuk-
ken. Inzendingen voor 15 December 1924. Als de
woorden binnenkomen zullen de bestuurders des Ge-
nootschaps ze typeeren: goed of kwaad en half-goed of
half-kwaad, of net aan de belooning toe of net aan
het honorarium (erg mager, hoor) toe, of net er
onder...

— Schei maar uit, dominee. Ik zie al, dat U
niet meedoet.

— Denk er niet aan, pastoor. Maar wat denk U
nou van die vraag als vraag?

— U wil zeggen, van het modernisme in...

— Modernistische, ...

— Weer gelijk, dominee. Nu, zal wel loslopen. Niet
veel van te merken. ... Nou ja, die paar boeken,
die erover geschreven zijn, wie geeft nu zoo veel
om boeken, 't leven heeft maling aan boeken...

— Ja, pastoor, maar nou net Anton van Duin-
kerken weer??

— Wat moe je met Anton, dominee?

— U weet natuurlijk veel beter, dan ik, dominee,
dat de verandering van koers van jullie tijdschrift
„De Nieuwe Eenw“ een zwart beteekende naar rechts
... en dat kun je toch alleen maar doen van links...

— Nou ja, maar we zijn nou ook weer in den
rechterhoek. Heusch.

— Ja, maar jullie nieuwe „jongerentijdschrift“ dan?
De Valbijl? Is tegen Maart aangekondigd en ik kijk
elken dag al naar de boekwinkels.

— Nu, ja, dominee, die blansakerij van jongeren,
kunst, literatuur. ... Nemen jullie Kuypkerkische do-
minees daar nu altijd even veel notitie van?

— Zák niet zeggen, pastoor. Maar bij ons is 't
ook zoo erg niet. Hu, de Valbijl, klinkt zoo rovo-
lutionair, ruikt echt naar bloed. Om bang voor te ...

— Domineetje, what is in a name?

— Heel veel, pastoor. Temminste volgens Anton van
Duinkerken. Die heeft bij jullie blad „De Roeping“
een bijblad gegeven, waarin-die nog al te keer gaat
tegen dien naam. De LANS, zegt ie, dat zou nog
gaan; lanssen werden gebruikt door de kruisvaarders
tegen de Saracenen. Maar een VALBIJL, hu, die was
van de revolutie, van de geestelijke Saracenen, van
de geestesplebejers, zeldie. Dus, die jongeren van U,
pastoor, zijn toch niet zoo heel mak...

— Dominee, hoor nou es goed: we kijken dat alle-
maal rustigjes an, en we krijgen 't er wel weer onder
ook, als ze wat stout beginnen te worden. Kan je
voor mijn part gerust overbrieven aan den Secretaris
des Genootschaps van daar straks. ... Maar zijn we
niet een beetje uit de koers geraakt? U zou nog
zeggen, waarom en waarin U verschil ziet tusschen U
en ons?

— Ja, dat is waar ook. Nu, kijk, U en wij, zijn
allemaal precies even onverdraagzaam in de theorie
tegenover andersdenkenden: we staan allebei tegen-
over wat je noemt „de wereld“ en hebben allebei gezegd,
dat in ons isolement ligt onze kracht...

— Hm, hm, enfin.

— Maar nu de praktijk, meneer pastoor, U hebt een
massa vijanden op papier, maar U durft het leven
in en dan vallen heel wat vijanden mee en dan
bent U nog al erg verdraagzaam.

— Zeker, zeker, dominee. Erg verdraagzaam. Je zal
ons niet hooren over broodbakkerij enz.

— U bedoelt, die vergadering in Salvatori, waar
ds Bakker gesproken heeft?

— Nou ja. Is me daar even ontrallen. Neem me
niet kwalijk, dominee.

— Heelemaal niet. Ja, van die hostie-Bakker-j was
wel wat erg, maar 't was dan ook ds Bakker, die
natuurlijk 't eerst an zoo iets denkt. Maar de man
schrijft anders erg mooi en erg frisch en we maggen
hem anders graag. Maar nou zit U weer in de theorie,
pastoor. Maar ik wou 't hebben over de praktijk, ziet U.

— Ja, alles goed en wel. Maar onze theorie is ook
nog al ruim. We hebben geen Bakkerianen, ook niet
op papier...

— Pastoor, we spreken af, dat we goeie vrienden
blijven vanavond. U hebt trouwens gelezen, dat ds
Bakker heelemaal niet hoort bij wat U noemt de
Kuypkerk. Zeker wel gelezen van Prof. Noortlaaf van
Utrecht?

— Ja, ja, heeft me goed gedaan. We mogen
jullie wel.

— Maar dat U geen ge-Bakker kent, pastoor, dat wil
d'r bij mij niet in. Heb ik pas niet gelezen, dat de
Byencorff van Marnix van St. Aldegonde een infam
pamflet genoemd word, temminste de schrijver vond,
dat het zoo moest zijn in de oogen van elk welden-
kend mensch. Dat heeft ds Bakker nog niet eens
gedaan. Heeft niet gezegd: wie het met mij niet eens is,
die is geen weldenkend mensch. ... dat lieten we altijd

over aan de ... we zijn toch nog alleen hè ... aan
de menschen van „het denkend deel der natie“ ...
niet aan den rector vertellen straks. ... Ja, 't stond
er wezenlijk — de Byencorff was een godslasterend en
pornografisch helproduct. ... En is dat nou ook niet
een beetje Bakkerisme? Of liever: Pakkeristicisme?
Want bij ons aan de Vrije, aan de Kuypuniversiteit,
zooals U misschien zegt, hebben ze met de Byencorff
veel op. Promoveeren erop. En onze jongelingen
haast ook.

— Begrijp 't verschil niet goed. Enfin. Maar U dwaalt
weer af, dominee.

— Weer gelijk, pastoor. Kijk, U met z'n allen bent
in de praktijk wat soepeler dan wij. Daarom hebt
U voor Uw gevoel minder vijanden dan wij. Zoo komt
de verdraagzaamheid tot de onverdraagzaamheid en
de onverdraagzaamheid tot de verdraagzaamheid.

— Is dat nu logisch, dominee, of logicistisch?

— Weet ik niet. Maar als U elken dag U met de
wereld verzoent, min of meer, en die wereld valt U
dan wat af, en de geleerden gaan met Uw geld U
weer bestrijden, enfin, dan valt dat misschien wat
tegen, omdat U zoo verdraagzaam wou zijn, en daarom
die tegenvallers U op zoo'n oogenblikke onverdraagzaam
maken. Maar wij rekenen op vijandschap; het woord
„de wereld“ ligt ons op den mond bestorven, ook
in de preek en vanzelf ook op onze vergaderingen,
en vanzelf ook onze jongelingen. En daarom weten
we niet beter, of 't hoort zoo, dat we vijanden hebben.
En daar zijn we dan zoo aan gewend, dat we graag
meehelpten om onze vijanden in 't leven te houden, en
zoo is onze theoretische onverdraagzaamheid vaak het
begin van onze praktische verdraagzaamheid. Als er
geen „wereld“ was en geen „valscheijk genaamde we-
tenschap“, wel, pastoor, dan zouden we haast net
zoo kort moeten preken als U en dan ook over
voorgescreven onderw...

— Dus, dominee, U teert op de wereld, U preekt,
U redeneert, U vecht, omdat er tegensprekers zijn.
Noemen ze dat bij jullie: bouwen en bewaren?

— Pastoor, wie zal het hart doorgronden? Maar
wees nou verdraagzaam en maak er geen misbruik
van, dat ik me dat allemaal liet ontrallen.

— Nee, nee. Ik doe niet mee met Ravesteyn, hoor.
Ik vin ook, al hebben jullie vaderen de boel in de
kerken kort en klein geslagen, het was toch Ravesteyn
z'n vader ook en als ie in de Tweede Kamer zoo'n
grote mond opzet, dan zou ik zeggen: man, de men-
schen van de Kuypkerk en as 't erop aankomt, de
menschen van de Bakker-kerk...

— Bakker-partij wil U zeggen.

— Goed, de Kuyprianen en de Bakkerianen net zoo.
min, zullen de boel in de kerk kort en klein willen
slaan, maar jij, Ravesteyn, jij, jij bent een zoon van
die vaderen van sla-d'r-maar-op. Jij zou graag alle
kerken...

— Mooi gezegd, pastoor. Nee, dan wij. ... wij zullen
de salarissen van Uw nonnen niet beknibbelen, let
maar op in de Tweede Kamer straks.

— Dominee, geef me de hand. De Byencorff is uit den
tijd.

— Dat nu niet, pastoor. Maar 't is waar ook: alle-
bei hebben we dan toch maar onze Saracenen. Soms
gaan we ze allebei bevechten, en vandaag gaan we ze
samen voeden. Dat noemen ze zeker onze diepere een-
heid en den wortel, U weet, den wortel, waarop we
stoelen en zoo.

— En denkt U, dat we veel geld zullen krijgen zoo
voor die duitse intellectuelen?

— Weet nog niet, pastoor. Zou Uw partij veel doen?
We praten toch vertrouwelijk: laatst gelezen in een
kerkbode, dat Uw menschen niet veel geven voor lief-
dadige doeleinden...

— Hm. Ook vandaag nog gelezen, van die protestante
protesteerende kerkvoogden in Oosthuizen, die kwamen
om rekening en verantwoording te doen van hun be-
heer. ... en toen de burgemeester aan de heeren
vertelde, dat ze geen dinstje krijgen zouden, zijn ze
zoo weer, een, twee, drie, ervan door gezan...

— Nee, dominee, d'áár zel jij toch ook niet veel van
los maken.

— Oosthuizen??? Waar is dat?

— Noord-Holland.

— En dan modern, zeker?

— Nee, modernistisch, denk ik. Stond er wel niet
bij, maar dacht ik maar zoo.

— O, maar dan moet U maar es lezen: Kinderen
Noord-Hollands van Heynes. Dan zal U zien: die men-
schen hooren eigenlijk niet meer bij het christendom.
En bij de intellectuelen ook niet.

— Dominee, kan U nooit verantwoorden, wat U daar
zegt.

— Is waar ook. Ziet U wel, dat U verdraagzaam
bent? En dat ik reken op het klimaat der theoretische
onverdraagzaamheid?

— Maar wat denk U voor onze actie van de libe-
ralen, en zoo, la'we zeggen: van de Nederlandsche
Saracenen? Zou daar vandaan wat te halen zijn?

— Ja, als je maar er wat voor doet!

— Wat dan?

— Wel, je laat zoo'n uitgehongerde duitse intel-
lectueel komen. Je maakt er een foto van, en ook van zijn
magerheid en dan laat je Annie van Ees hem spelen
op het tooneel. Dan zeg je: we spelen in het belang van
de duitse intellectuelen in nood. En dan krijg je nog
ongeveer niets. Maar dan ga je een plaquette slaan
met aan de eene kant Annie van Ees als de magers
kop, of, wil je, de magere intellectueel, met eenige
kaken en zoo, en dan precies naar haar tooneelrol,
met een erg sjofel intellectueeljasje aan, en dan aan